

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการมักจะอยู่ในรูปของการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับความพิการเฉพาะด้าน โรงเรียนที่ถือได้ว่าเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการแห่งแรกของประเทศไทย คือ โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2482 ขณะที่ภาครัฐได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ.2494 โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ก่อตั้งกองการศึกษาพิเศษ และโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการก่อนที่จะขยายมาเป็นการศึกษาแบบเรียนร่วมในโรงเรียนปกติสังกัดหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันกองการศึกษาพิเศษเดิมได้เปลี่ยนเป็นสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งเป็นเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ โดยแบ่งลำดับการบริหารงานออกเป็นศูนย์การศึกษาพิเศษ 76 ศูนย์ โรงเรียนเฉพาะความพิการ 43 โรงเรียนและให้การสนับสนุนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบเรียนร่วม ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษามีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญและยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนมากขึ้น จึงเปลี่ยนรูปแบบการแยกเด็กไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการมาสู่การจัดการเรียนร่วม ภายใต้แนวคิดของการยอมรับ และใช้ประโยชน์จากความแตกต่างอย่างหลากหลายของผู้เรียน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2547 : 4) การดำเนินการดังกล่าวนี้เป็นไปตามหลักการการศึกษาเพื่อปวงชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ในมาตรา 43 ที่กล่าวถึงบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (อิสริย์ ประทุมทิพย์, 2549 : 311) ซึ่งสอดคล้องกับความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 10 ในวรรคหนึ่งได้กล่าวถึงมาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 สำหรับวรรคสองกล่าวถึงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และวรรคสามกล่าวถึงการศึกษามูลค่าใน วรรคสอง ที่รัฐต้องให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (อิสริย์ ประทุมทิพย์, 2549 : 18)

นอกจากนี้ เบญจ ชลธารินทร์ (2548 : 1) ได้กล่าวถึงรายงานพิเศษด้านสิทธิทางการศึกษาของสหประชาชาติที่ให้หลักการสำคัญของกรอบแนวทางการพัฒนาการศึกษา โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ที่รัฐบาลต้องยึดเป็นแนวทางการดำเนินการ คือ การจัดการศึกษาแบบให้เปล่า (Availability) การศึกษาที่ทุกคนเข้าถึงได้ (Accessibility) การศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ (Acceptability) และการศึกษาที่ปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน (Adaptability) ซึ่งการศึกษาถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ประเทศไทยได้ขานรับและสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาการศึกษาโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะทำให้การศึกษาเพื่อปวงชนเกิดขึ้นและเป็นจริง ดังนั้นในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ได้มีการปรับเปลี่ยนจากนโยบายเดิมที่จัดให้เด็กพิการเรียนในโรงเรียนเฉพาะคนพิการมาเป็นนโยบายให้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไปมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศให้เป็นปีการศึกษาเพื่อคนพิการ กำหนดนโยบายให้โรงเรียนทั่วประเทศ ได้ถือเป็นแนวปฏิบัติ คือ นโยบายให้คนพิการทุกคนที่อยากเรียนต้องได้เรียน และ ปี พ.ศ. 2543 ได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมว่า คนพิการทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม (คณะอนุกรรมการพิจารณาส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบเรียนรวมและการจัดการศึกษาพิเศษโดยครอบครัวและชุมชน, 2545 : 1) ซึ่งสะท้อนให้เห็นเป้าหมายชัดเจนของการจัดการศึกษา คือ การพึ่งตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตามในการปรับเปลี่ยนนโยบายดังกล่าวจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เพราะหากนโยบายจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จ ย่อมหมายถึงเด็กพิการได้เข้าเรียนโดยได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน

ในปี พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และสิทธิของคนพิการที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ออกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 10 วรรคสาม โดยคนพิการที่จดทะเบียนคนพิการ หรือเป็นบุคคลที่สถานศึกษารับรองว่าเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทางการศึกษาทั้ง 9 ประเภท จะได้รับการอุดหนุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งเด็กทุกคนต้องมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นสอดคล้องกับแผนที่กำหนดไว้ มีภูมิสำเนาในประเทศไทย และลงทะเบียนเรียนในสถานศึกษา จึงจะมีสิทธิได้รับการอุดหนุน (กระทรวงศึกษาธิการ, 19 สิงหาคม 2545) และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้เด็กที่มีอายุย่างเข้า 7 ปี ต้องเข้ารับการศึกษามากน้อยกว่า 9 ปี และสถานศึกษาต้องจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่อง ซึ่งเป็นเด็กมีความต้องการพิเศษให้ได้รับการจัดการศึกษาเป็นพิเศษ (อิสริย์ ประทุมทิพย์, 2549 : 47 - 48) ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ

โดยนำเอาเจตนารมณ์ของกฎหมายไทยเป็นฐาน ดังนั้นในปีการศึกษา 2547 จึงได้ดำเนินโครงการให้มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 390 โรงเรียน ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ และในปีการศึกษา 2548 ได้ดำเนินโครงการต่อเนื่องโดยมีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเพิ่มเป็น 2,000 โรงเรียน ทุกจังหวัดทั่วประเทศ แต่ละโรงเรียนได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการโรงเรียนละ 40,000 บาท รวม 80 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 4 กุมภาพันธ์ 2548) และจัดสรรงบประมาณสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามกฎหมายกระทรวง ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นทางการศึกษาผ่านระบบคูปองในอัตราไม่เกินคนละ 2,000 บาทต่อปี รวม 50 ล้านบาท รวมได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2548 ทั้งสิ้นเป็นเงิน 130,000,000 บาท (หนึ่งร้อยสามสิบล้านบาท) (เบญจา ชลธารินทร์, 2548 : 52 - 53) โดยให้ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดทั้ง 76 ศูนย์และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละจังหวัดร่วมกันคัดเลือกโรงเรียน โดยให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่จะทำให้โรงเรียนทำได้และทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือการช่วยเหลือสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนเรียนรู้ได้ โรงเรียนในโครงการจึงได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วม ให้ครบองค์ ประกอบ 4 ด้าน ที่เรียกว่า โครงสร้างซีท (SEAT) คือ ด้านนักเรียน (Students) ด้านสภาพแวดล้อม (Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) และด้านเครื่องมือ (Tools) รวมทั้งการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – based Management : SBM) ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ารับการศึกษได้จำนวนมากขึ้น และมีการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กแต่ละคน (เบญจา ชลธารินทร์, 2548 : 4)

จากการนิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้ง 390 โรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์การศึกษาพิเศษที่ผ่านมาพบว่า ผลการประเมินการดำเนินการของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมพบว่า ส่วนใหญ่ตั้งแต่ร้อยละ 41.95 - 53.51 ดำเนินการในระดับพอใช้ โรงเรียนร้อยละ 16.85 - 50.27 มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับดีและร้อยละ 9.04 - 36.59 อยู่ในระดับต้องปรับปรุง (เบญจา ชลธารินทร์, 2548 : 80) นอกจากนี้ ยังพบอีกว่าไม่สามารถจัดอุปสรรคบางประการในโรงเรียนทั่วไปที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปเรียนร่วมได้ ทั้งด้านเจตคติของผู้เกี่ยวข้อง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุผล โดยมีความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (เบญจา ชลธารินทร์, 2545) และจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผลการดำเนินการของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2547 ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าบางโรงเรียน

ยังมีปัญหาในการดำเนินการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้มีสาเหตุหลายประการ เช่น ผู้บริหารมีการย้ายสับเปลี่ยนจึงขาดความรู้ความเข้าใจ ผู้บริหารขาดการบริหารจัดการที่ดี บุคลากรในโรงเรียนบางคนยังไม่เข้าใจ และคิดว่าเป็นภาระงานที่หนักในการที่จะให้การช่วยเหลือและเอาใจใส่เด็กพิการ การขาดความร่วมมือกันในการทำงานกัน และบางโรงเรียนยังทิ้งภาระการดูแลเด็กพิการหรือเด็กที่มีความบกพร่องให้แก่ครูการศึกษาพิเศษ เป็นต้น (อารีย์ เพลินชัยวาณิช, 2548 : 80) อย่างไรก็ตามมีโรงเรียนที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากร อื่นๆ ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนทั่วไป มีความเข้าใจและให้การสนับสนุนโครงการนี้ อย่างเต็มที่จนประสบผลสำเร็จเป็นจำนวนหลายโรงเรียน

ในปีการศึกษา 2548 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548) ได้กำหนดให้จังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ พิษณุโลก นครสวรรค์ พิจิตร ตาก กำแพงเพชร สุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจำนวนทั้งสิ้น 185 โรงเรียน และหลังจากดำเนินการได้ 1 ปีการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 7 และ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอีก 7 จังหวัด ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกจังหวัด ได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่นที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการจัดการเรียนร่วมในปีการศึกษา 2548 ที่ผ่านมา และคัดเลือกได้ทั้งสิ้น 19 โรงเรียน ได้แก่ (ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 7, 2549 : 2)

1. โรงเรียนวัดมหาวนาราม จังหวัดพิษณุโลก
2. โรงเรียนบ้านวังสาร จังหวัดพิษณุโลก
3. โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก
4. โรงเรียนอนุบาลบรรพตพิสัย (วัดส้มเสี้ยว) จังหวัดนครสวรรค์
5. โรงเรียนวัดตะเคียนเลื่อน (รังสิวุฒิกาสอุปถัมภ์) จังหวัดนครสวรรค์
6. โรงเรียนปรียาโชติ จังหวัดนครสวรรค์
7. โรงเรียนบ้านลานเอื้อง จังหวัดสุโขทัย
8. โรงเรียนวัดปากน้ำ จังหวัดสุโขทัย
9. โรงเรียนบ้านวังแดง จังหวัดอุตรดิตถ์
10. โรงเรียนปากังวิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์
11. โรงเรียนบ้านอมก จังหวัดเพชรบูรณ์
12. โรงเรียนศรีจันทร์วิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก จังหวัดเพชรบูรณ์
13. โรงเรียนบ้าน กม. 30 จังหวัดเพชรบูรณ์
14. โรงเรียนผืนสหราษฎร์พัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร
15. โรงเรียนบ้านมอสมบูรณมีมิตรภาพที่ 189 จังหวัดกำแพงเพชร
16. โรงเรียนบ้านโป่งวัวแดง จังหวัดพิจิตร
17. โรงเรียนท่าพ่อครูวิทยากร จังหวัดพิจิตร

18. โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ต๋าน (ราษฎร์บำรุง) จังหวัดตาก
19. โรงเรียนบ้านน้ำดิบ จังหวัดตาก

จากการได้ทำงานร่วมกับโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในหลายๆ โรงเรียน ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีข้อสังเกตว่าโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทุกโรงเรียนได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณในการดำเนินการ ได้รับการช่วยเหลือและส่งเสริมสนับสนุนจากศูนย์การศึกษาพิเศษและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วมและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีการดำเนินโครงการโดยใช้การบริหารตามโครงสร้างซีท (SEAT) และการใช้โรงเรียนเป็นฐานที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ และสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาจากศูนย์การศึกษาพิเศษและหน่วยงานอื่นๆ เช่นเดียวกัน แต่ด้วยเหตุใดบางโรงเรียนจึงสามารถดำเนินการจัดการเรียนร่วมได้ประสบความสำเร็จ และบางโรงเรียนซึ่งเป็นส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกได้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่นในภาคเหนือประสบความสำเร็จ โรงเรียนเหล่านั้นมีการบริหารอย่างไร ซึ่งผลของการศึกษาจะได้เป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในภาคอื่น ๆ ตลอดจนโรงเรียนปกติทั่วไปที่มีการจัดการเรียนร่วมเพื่อการบริหารงานเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจัยในการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น ทั้ง 4 ด้าน คือ พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ดีและจำเป็นของผู้บริหาร คุณลักษณะที่จำเป็นของครู การจัดหรือใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT)
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น ด้าน ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม และความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่นของภาคเหนือ 19 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2548 จำนวน 817 คน ได้แก่

1. โรงเรียนวัดมหาวนาราม จังหวัดพิษณุโลก
2. โรงเรียนบ้านวังสาร จังหวัดพิษณุโลก
3. โรงเรียนจ่านกร้อง จังหวัดพิษณุโลก
4. โรงเรียนอนุบาลบรรพตพิสัย (วัดสัมเสี้ยว) จังหวัดนครสวรรค์
5. โรงเรียนวัดตะเคียนเลื่อน (รังสิวุฒิกาสอุปถัมภ์) จังหวัดนครสวรรค์
6. โรงเรียนปรีชาโชติ จังหวัดนครสวรรค์
7. โรงเรียนบ้านลานเอื้อง จังหวัดสุโขทัย
8. โรงเรียนวัดปากน้ำ จังหวัดสุโขทัย
9. โรงเรียนบ้านวังแดง จังหวัดอุตรดิตถ์
10. โรงเรียนป่าก้างวิทยา จังหวัดอุตรดิตถ์
11. โรงเรียนบ้านอมกง จังหวัดเพชรบูรณ์
12. โรงเรียนศรีจันทร์วิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก จังหวัดเพชรบูรณ์
13. โรงเรียนบ้าน กม. 30 จังหวัดเพชรบูรณ์
14. โรงเรียนผืนสหราษฎร์พัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร
15. โรงเรียนบ้านมอสมบูรณมีตมภาพที่ 189 จังหวัดกำแพงเพชร
16. โรงเรียนบ้านโป่งวัวแดง จังหวัดพิจิตร
17. โรงเรียนท่าพ่อครูวิทยากร จังหวัดพิจิตร
18. โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ต๋าน (ราษฎร์บำรุง) จังหวัดตาก
19. โรงเรียนบ้านน้ำดิบ จังหวัดตาก

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่นในระดับภาคเหนือ ประจำปีการศึกษา 2548 รวม 404 คน ได้แก่

- 1.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน
- 1.2.2 ครูผู้รับผิดชอบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 168 คน
- 1.2.3 ผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 217 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน
แกนนำจัดการเรียนร่วมของภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2548 4 ด้าน ได้แก่

2.1.1 พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ดีและจำเป็นของผู้บริหาร

2.1.2 คุณลักษณะที่จำเป็นของครู

2.1.3 การจัดหรือใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความ
ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

2.1.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT)

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ ความสำเร็จของการบริหารในโรงเรียนแกนนำจัด
การเรียนร่วม ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม และความก้าวหน้าของเด็ก
ที่มีความต้องการพิเศษ

สมมุติฐานการวิจัย

พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ดีและจำเป็นของผู้บริหาร คุณลักษณะที่จำเป็นของครู
การจัดหรือใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาและ
การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน
ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2548

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง สถานศึกษาระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนในโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตาม
เกณฑ์ที่กำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น หมายถึง โรงเรียนแกนนำจัดการเรียน
ร่วมที่ได้รับการคัดเลือกโดยคณะกรรมการของศูนย์การศึกษาพิเศษและสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมดีเด่นของภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2548

3. การบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น หมายถึง กระบวนการจัด
การและดำเนินการในโรงเรียน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม
ในการบริหารโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใน
โรงเรียนเพื่อการเตรียมความพร้อมของนักเรียนทั้งนักเรียนทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการ
พิเศษ การเตรียมสภาพแวดล้อมที่เป็นอาคารสถานที่และบุคลากร คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง
และชุมชน การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กที่มี
ความต้องการพิเศษแต่ละคน และการใช้เครื่องมือต่างๆในการบริหาร

4. ปัจจัยในการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น หมายถึง องค์ประกอบที่ทำให้การจัดการเรียนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ดีและจำเป็นของผู้บริหาร คุณลักษณะที่จำเป็นของครู การจัดหรือใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ดีและจำเป็นของผู้บริหาร หมายถึง คุณลักษณะส่วนตนที่ดีเหมาะสมกับการเป็นผู้บริหาร ความสามารถในการบริหารจัดการ และความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษและการเรียนร่วม

4.2 คุณลักษณะที่จำเป็นของครู หมายถึง คุณลักษณะส่วนตนที่ดีเหมาะสมกับการเป็นครู มีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาพิเศษและการเรียนร่วม และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครู

4.3 การจัดหรือใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา หมายถึง การจัดหรือการใช้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือหรือบริการต่าง ๆ ตลอดจนการปรับหลักสูตร เกณฑ์และวิธีการวัดผลประเมินผลที่ช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการศึกษาโดยสะดวกและปลอดภัย และส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

4.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) หมายถึง การบริหารของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมดำเนินการ ร่วมในผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล มีการทำงานเป็นทีม ในการดำเนินงานงานเรียนร่วมที่มีการบูรณาการองค์ประกอบ 4 ด้านของโครงสร้างซีท (SEAT) คือ ด้านนักเรียน (Student : S) เป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่เป็นนักเรียนทั่วไปและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านสภาพแวดล้อม (Environment : E) เป็นการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีความเหมาะสมและมีความปลอดภัย ตลอดจนการสร้างควมตระหนักให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (Activities : A) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กแต่ละคน ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และด้านเครื่องมือ (Tools : T) เป็นการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการบริหารงาน เช่น นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก คณะกรรมการจัดการเรียนร่วม การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และครูการศึกษาพิเศษ เป็นต้น

5. ความสำเร็จในบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น หมายถึง ข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงการบรรลุผลในการจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง และความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งรายละเอียดดังนี้

5.1 ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนร่วม หมายถึง ระดับความรู้สึกของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองที่มีต่อการได้รับบริการหรือในงานหรือการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ พฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่ดีและจำเป็นของผู้บริหาร คุณลักษณะที่จำเป็นของครู การจัดหรือใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT)

5.2 ความก้าวหน้าของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง พัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 6 ด้าน คือ ด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านพฤติกรรมหรือ อารมณ์ ด้านสังคม ด้านการเคลื่อนไหว ด้านการดูแลช่วยเหลือตนเอง และด้านวิชาการหรือสติปัญญา

6. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา ในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น

7. ครู หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่สอนเด็กในโรงเรียน อาจทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้น ครูประจำกลุ่มสาระ หรือครูการศึกษาพิเศษที่สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น

8. ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมดีเด่น

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและโรงเรียนทั่วไปที่จัดการเรียนร่วมใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เป็นแนวทางให้ศูนย์การศึกษาพิเศษจัดบริการสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น